

Financiële duurzaamheid

Iets anders dan cijfers beoordelen - gaat dat wel lukken? Of dreigt een nieuwe verwachtings- en prestatiekloof bij het controleren van duurzaamheidsinformatie van bedrijven? Het lijkt mij voor accountants geen sinecure om daarover echt assurance te geven en de vinger te leggen op greenwashing. Dat komt omdat ik ze in de tuchtrechtspraak nogal eens zie worstelen met cijfers die een licht werpen op de financiële duurzaamheid van de klant.

De NBA heeft de continuïteit van bedrijven al enige tijd geleden verheven tot speerpunt. In 2022 en begin 2023 deden de tuchtrechters drie uitspraken waarin het accountantsoordeel over de continuïteit ter discussie stond. Kwantitatief gezien is dat niet voldoende om aan te nemen dat dit continu een probleem is. Kwalitatief geven de uitspraken wel te denken.

Samensteller vraagt niet door

Ik ga het hier niet hebben over de (voor 99 procent) ongegrond verklaarde klacht tegen de controlerend accountant van Greenpeace International. Deze zaak heeft inhoudelijk weinig van doen met duurzaamheid en gaat vooral over de methoden van en verantwoording door de milieuorganisatie. De klager - een Zuidpoolminnende registeraccountant - heeft overigens hoger beroep aangetekend tegen de uitspraak, die dus nog niet definitief is (21/1945 Wtra AK).

De financiële duurzaamheid speelt wel een rol in een uitspraak uit september 2022 over een kledingconcern met buitenlandse vestigingen (21//875 Wtra AK). Die uitspraak onderstreept dat je ook bij samenstellingsopdrachten kritisch moet staan tegenover de continuïteitsveronderstelling. Het bedrijf was controleplichtig, maar schakelde een accountant-administratieconsulent in om de jaarrekening samen te stellen, omdat er geen accountant was te vinden die de controleopdracht wilde uitvoeren. De Accountantskamer vindt het aanvaard van de samenstellingsopdracht in beginsel geen probleem. Dat wordt het wel als de accountant weet of moet weten dat het bedrijf zich aan de controleplicht zal onttrekken. (De kamer had dit al eerder gezegd in 2015, zie 15/1232 Wtra AK.) In dit geval was daarvan geen sprake.

Wel problematisch is hier dat de samensteller de continuïteitsveronderstelling van het moederbedrijf aanvaardde, een samenstellingsverklaring afgaf en het bedrijf korte tijd later failliet werd verklaard. De accountant had professioneel-kritisch moeten kijken naar de stukken en verklaringen die het management hem gaf en had meer moeten doorvragen. Met name omdat het faillissement van de moeder al was aangevraagd, enkele grote posten in de jaarrekening twijfels oproepen en het bedrijf controleplichtig was. Bovendien kon de accountant naar eigen zeggen niet wijs worden uit de kolommenbalans van een deelneming.

Volatiele winstprognoses

Voor de (gewezen) accountant van Travelbird begon dit jaar matig: Hij werd voor drie maanden geschorst. (Stokpaardje van uw scribent: In gewoon Nederlands en in het tuchtrecht van aanpalende beroepen heet een tijdelijke doorhaling van de inschrijving schorsing.) De reden voor deze maatregel is de kritiekloze houding, waarmee de controlerend accountant de jaarrekeningen 2015 tot en met 2017 goedkeurde. De IT-gedreven reisorganisatie had sinds het eerste boekjaar 2010 geen winst behaald. Het management sprak ieder jaar de verwachting uit dat het wél winst verwachtte in het komend

‘Op het koffiedik kijken zelf valt dus kennelijk weinig aan te merken.’

Accountantskamer

21/1945 Wtra AK

Maatregel: geen

ECLI:NL:TACKN:2022:36 NND

Accountantskamer

21//875 Wtra AK

Maatregel: berisping

ECLI:NL:TACKN:2022:36

College van Beroep voor het bedrijfsleven

20/277 en 20/778

Maatregel: berisping

ECLI:NL:CBB:2022:310

Accountantskamer

21/892 Wtra AK

Maatregel: tijdelijke doorhaling voor drie maanden

ECLI:NL:TACKN:2023:1

jaar. In de tussentijd dwong de realiteit het management de prognoses herhaaldelijk naar beneden bij te stellen.

De accountant twijfelde pas aan de continuïteit toen een extra financiering bijna twee jaar na de aanvraag niet rond kwam. Toen was het echter al te laat om een faillissementsaanvraag te voorkomen. De reisvogel stortte in november 2018 neer, maar wist na een succesvolle doorstart het luchtruim gelukkig weer te bereiken.

De controlerend accountant zei tegen de tuchtrechter dat winstprognoses wel vaker niet uitkomen bij *tech-start-ups*. Hij ging akkoord met het oppoetsen van het eigen vermogen door belastinglatenties op te nemen. Hij had er in tegenstelling tot zijn voorganger geen moeite mee dat het management de voordelen van de fiscale verrekening van verliezen met toekomstige winst alvast in de boeken zette. Wellicht dacht de in 1995 ingeschreven accountant met weemoed terug aan de tijd dat *tech-start-ups* vonden dat het ouderwets is om winst te willen maken. Tegenwoordig weten we weer beter (21/892 Wtra AK).

Verslaggeving

De tweede uitspraak over continuïteit uit 2022 gaat over de ondergang van het Utrechtse vastgoedbedrijf Phanos (20/277 en 20/778). Voordat het bedrijf in 2012 failliet gaat, geeft de accountant een goedkeurende verklaring af bij de jaarrekening 2010. De jaarrekening en de controle schieten echter op meerdere punten te kort. Zo is een vrijval van 41 miljoen euro wegens herfinanciering een jaar te vroeg geboekt, worden enkele vastgoedprojecten ten onrechte aangemerkt als 'onderhanden werk' en is de waardering van de 'onderhanden projecten' veel te speculatief.

Anders dan de Accountantskamer vindt het College van Beroep voor het bedrijfsleven dat de accountant in dit geval bij de verwerking van de herfinanciering géén keuze had uit twee RJ-richtlijnen en twee boekjaren. Het is tuchtrechtelijk verwijtbaar wanneer de keuzevrijheid feitelijk ontbreekt en de accountant ermee akkoord gaat dat de verkeerde verslaggevingsregels worden toegepast. Zo heeft de tuchtrechter indirect toch iets te zeggen over verslaggevingskwesaties.

De clou van de uitspraak voor deze column is echter positief: Zowel de Accountantskamer als het College van Beroep voor het bedrijfsleven vindt dat de accountant de continuïteitsveronderstelling voldoende professioneel-kritisch heeft gecontroleerd. De toelichting in de jaarrekening was duidelijk genoeg over de onzekere toekomst.

Op het koffiedik kijken zelf valt dus kennelijk weinig aan te merken. Maar erg duurzaam bleken de voorstelling van zaken en de financiële situatie ook in dit geval niet. ←